

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
31 серпня 2023 року, протокол № 7
Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

Т. Є. Рожнова

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка»
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

Київ – 2023

Затверджено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та
психології ДЗВО «Університет менеджменту
освіти»
(протокол № 7 від 31 серпня 2023 р.)

Рецензенти:

Рожнова Тетяна Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України

Тимошко Ганна Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки і методики викладання історії та
суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка.

**Методичні рекомендації з дослідницької практики для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної
програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» спеціальності 011
Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка / укл.
Н. О. Приходькіна. Київ: ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України, 2023.**

Методичні рекомендації з дослідницької
практики © 2023 by [Приходькіна Наталія
Олексіївна](#) is licensed under [CC BY-NC-ND
4.0](#)

ВСТУП

Дослідницька практика магістрів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи.Андрагогіка» для здобуття освітнього ступеня магістра з відповідної спеціальності і має на меті набуття здобувачів вищої освіти професійних навичок та вмінь здійснення самостійної дослідницької роботи.

Мета – розвиток здатності здобувачів до самостійної науково-дослідницької діяльності, формування компетентностей щодо планування, організації та проведення педагогічних досліджень у сфері вищої освіти та андрагогіки.

Предметом дослідницької практики є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду здобувачів вищої освіти, дослідження проблем освітньої практики та вміння пов'язувати їх з обраним теоретичним напрямом дослідження, визначати структуру та логіку майбутньої магістерської роботи.

1. Мета і завдання дослідницької практики

Метою дослідницької практики є набуття здобувачами вищої освіти досвіду самостійної дослідницької роботи та опрацювання методики її проведення, поглиблення теоретичних знань у сфері освіти, підбір фактичного матеріалу для написання магістерської роботи, формування вмінь і навичок аналізу наукових та інформаційних джерел, проведення емпіричного дослідження та використання комплексу дослідницьких методів.

Здобувачі вищої освіти під час проходження дослідницької практики мають вирішити наступні **завдання**:

- формування умінь планування та організації наукового дослідження
- розвиток здатності до застосування методів педагогічного дослідження
- формування навичок аналізу та інтерпретації отриманих результатів
- розвиток умінь академічного письма та презентації результатів дослідження
- стимулювання науково-дослідницької активності здобувачів

Дослідницька практика повинна відповідати напряму наукових досліджень здобувача вищої освіти магістратури. Під час такої практики надається можливість використати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить здобувач вищої освіти при написанні магістерської роботи.

2. Організація та проведення практики

Практика проводиться під керівництвом керівника практики закладу освіти, в якому здобувач вищої освіти проходить практику.

Дослідницька практика проводиться у 3 семестрі. Конкретний час

проведення практики визначається наказом по університету.

До програми практики (крім спеціальних питань) можуть входити відвідування лекцій, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звіту з практики.

Таблиця 1.

Календарний графік розподілу робочого часу для дослідницької практики

№ з/п	Найменування виду робіт	Кількість робочих днів
1	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці	1
2	Вивчення спеціальних питань, виконання індивідуальних завдань за тематикою кваліфікаційної роботи	15
3	Оформлення щоденника, звіту та іншої документації	5
Підсумок:		14

У разі виконання здобувачем вищої освіти теми досліджень на межі галузей наук допускається призначення, крім керівника, одного чи більше консультантів.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання здобувачами вищої освіти здійснюється з урахуванням обраної теми кваліфікаційної роботи в терміни, означені програмою дослідницької практики. Матеріали дослідження включаються до звіту з практики у відповідності з його структурою та обсягом.

Дослідницька практика для здобувачів вищої освіти ОПІ «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» проводиться згідно з навчальним планом. Протягом проходження дослідницької практики та виконання основних завдань програми практики, кожен здобувач вищої освіти повинен отримати конкретні наукові результати з обраної наукової проблеми, що будуть відображені у випускній кваліфікаційній роботі магістранта.

3. Зміст дослідницької практики

Програма дослідницької практики здобувачів вищої освіти магістратури складається з таких частин:

- формування індивідуального графіку проходження дослідницької практики та ознайомлення здобувача вищої освіти з українськими та іноземними науковими джерелами з метою вивчення стану розробки окресленої проблеми та формування здобувачем вищої освіти бібліографічного списку літератури за обраним напрямом дослідження. За цей період здобувачі вищої освіти зобов'язані здійснити огляд нормативної документації та друкованої літератури, зібрати та обробити практичний та інформаційний матеріал, здійснити підбір та обробку статистичних даних з обраного напрямку магістерської роботи;

- виконання індивідуального завдання, завершення роботи над здійсненням дослідження;

- оформлення звіту про проходження дослідницької практики.

Порядок направлення здобувачів вищої освіти на практику.

Здобувачів вищої освіти направляють на практику згідно з наказом ректора.

Розпочинаючи проходження практики, здобувач вищої освіти повинен завчасно отримати інструктаж з практики та техніки безпеки на кафедрі. Проведення інструктажу здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення установчих зборів. Установчими зборами передбачається ознайомлення здобувачів вищої освіти з вимогами до проходження практики та оформлення необхідних документів. Під час зборів (за 1-2 календарних дня до дати початку практики) здобувачам вищої освіти надаються зразки документів для оформлення (перелік документів: лист-направлення на практику, графік проходження практики, щоденник практики, програму практики (завантажити можна за посиланням <http://umo.edu.ua/institutes/imp/praktika>) тощо).

Відповідальність за організацію, проведення і контроль дослідницької практики здобувачів вищої освіти по кафедрі покладається безпосередньо на завідувача відповідної кафедри.

Обов'язки магістрантів-практикантів

Здобувачі вищої освіти при проходженні дослідницької практики зобов'язані:

- до початку практики на настановних зборах, а далі в індивідуальному порядку, одержати від керівника практики консультації щодо проходження практики і оформлення всіх необхідних документів;
- систематично працювати над виконанням завдань за програмою практики;
- вести щоденник практики, в якому фіксувати виконання відповідних етапів (розділів) календарного плану-графіку практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, зазначені у індивідуальному графіку проходження практики, та вказівками безпосереднього керівника;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- постійно підтримувати контакти з кафедрою та у призначений кафедрою термін з'явитися на проміжний контроль;
- висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у звіті про проходження практики, відповідно до встановлених і діючих вимог до структури та оформлення звіту;
- своєчасно надати на кафедру звітні документи.

Під час практики здобувачі вищої освіти мають набути **загальних компетентностей (ЗК)**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

У процесі дослідницької практики здобувачі вищої освіти мають набути **фахових компетентностей (СК):**

СК1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні очікувані програмні **результати навчання:**

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН 6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх / педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

Зміст практики

Здобувач вищої освіти здійснює відмітки та записує зміст і обсяг виконаної роботи у щоденник практики, а також її результати протягом всієї практики. Фактичне виконання засвідчують керівник практики закладу освіти, на базі якого здобува вищої освіти проходив практику, та керівник практики від кафедри з відміткою про вчасність його представлення.

Результатом практики має стати отримання наукових результатів, які будуть використані у подальших наукових дослідженнях практиканта, на підставі яких буде уточнено мету, об'єкт, предмет дослідження за темою кваліфікаційної роботи.

4. Індивідуальні завдання

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

здобувачем вищої освіти ___ курсу групи _____ заочної форми навчання спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка»

Завдання за планом	Термін виконанн	Фактичне виконанн	Підпис керівника від кафедри
Ознайомлення з базою практики <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення нормативної документації 2. Аналіз освітніх програм 3. Знайомство з колективом 			
Розробка індивідуального графіку проходження практики. Узгодження його з керівником від бази практики та керівником практики від кафедри			
Дослідницька діяльність (дослідження за темою кваліфікаційної роботи) <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення педагогічних спостережень 2. Збір емпіричних даних 3. Анкетування/опитування учасників освітнього процесу 			
Методична робота <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка методичних матеріалів 2. Підготовка дидактичних засобів 3. Створення оцінювальних інструментів 			
Аналітична діяльність <ol style="list-style-type: none"> 1. Обробка зібраних даних 2. Підготовка аналітичного звіту 3. Формулювання висновків та рекомендацій 			
Підсумкова робота: оформлення звітної документації (звіту та щоденника з практики)			

5. Вимоги до оформлення звіту з дослідницької практики

Основним документом, що свідчить про виконання здобувачем вищої освіти програми дослідницької практики є письмовий звіт. Зміст звіту повинен розкривати знання і уміння здобувача вищої освіти, набуті ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики. Звіт складається індивідуально кожним здобувачем вищої освіти.

Рекомендується наступна послідовність викладення матеріалу в звіті:

1. Титульна сторінка звіту.
2. Завдання.
3. Індивідуальний графік практики.
4. Зміст звіту із зазначенням сторінок.
5. Вступ.
6. Основна частина.
 - 6.1. Аналіз та оцінка стану об'єкту дослідження на основі зібрання фактологічного, статистичного та емпіричного матеріалу.
 - 6.2. Результати емпіричного дослідження за темою кваліфікаційної роботи.
7. Висновки.
8. Додатки

Загальний обсяг звіту з дослідницької практики не повинен перевищувати 40 сторінок друкованого тексту (шрифт – Time New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5. Поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, ліве – 2 см, праве – 1,5 см).

Звіт друкується з одного боку аркуша.

Зміст містить назви та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів звіту. Текст основної частини звіту поділяють на розділи і підрозділи згідно типової структури звіту з практики.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул, подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, першому аркуші змісту номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки. Нумерація сторінок звіту повинна бути наскрізною: перша сторінка – титульний аркуш, друга – завдання і так далі відповідно до наведених рекомендацій.

Кожну структурну частину звіту треба починати з нової сторінки.

Заголовки структурних частин звіту друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру).

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2,0 інтервалу основного тексту.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка. Потім у тому ж рядку – заголовок підрозділу.

Ілюстрації (схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках звіту, їх включають до загальної нумерації.

Ілюстрації позначають словом Рис. і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Після номера йде назва ілюстрації.

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи (умовні позначки) розміщують безпосередньо під ілюстрацією.

Посилання на ілюстрації в тексті вказують порядковим номером в дужках, наприклад, (рис. 1.2), за винятком таблиць, поданих у додатках.

Таблиці нумерують послідовно, за винятком тих, що розміщуються в додатках. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номерів. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Назва таблиці міститься нижче, по центру сторінки.

У разі перенесення частини таблиці на наступну сторінку над перенесеною частиною пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: табл. 1.2. У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати слово «дивись», наприклад, (див. табл. 1.3).

У звіті додатки мають важливе значення, тому їм необхідно приділити значну увагу. Їхня кількість та якість свідчать про те, наскільки здобувач вищої освіти глибоко вивчив практичні матеріали діяльності соціальної інституції, сумлінно віднісся до збору інформації.

Всі додатки до звіту повинні бути пронумеровані. Посилання у текстовій частині звіту на додатки дається з вказівкою на номер додатку. Кожен із додатків нумеруються у правому верхньому куті і на кожен є посилання у тексті. Додатки повинні позначатися літерами (крім Г; Є; З; І; Ї; Й; О; Ч; Ь), мати заголовок, надрукований з великої літери по центру сторінки.

Звіт з дослідницької практики подається в папці-швидкозшивачі.

6. Підведення підсумків практики

Звіт перевіряється керівником практики від кафедри. У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам, звіт направляється на доопрацювання здобувач вищої освіти із здійсненням напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником.

За результатами перевірки звіту та щоденника практики керівник практики від кафедри визначає оцінку. Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту.

У разі неподання звіту, характеристики, інших обов'язкових документів або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики, здобувач вищої освіти має право на повторний захист протягом 10 дні. У разі остаточної незадовільної оцінки вирішується питання про неможливість його подальшого навчання в ДВНЗ «Університет менеджменту освіти».

Підсумки дослідницької практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях вченої ради ННІМП.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача вищої освіти, набутих на практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою.

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	добре
68-74	D	задовільно
60-67	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Складовою загальної суми балів є: сума балів за зміст звіту про практику окремо за кожним структурним розділом програми практики та наявність заповненого щоденника з практики. Шкала балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки за практику, наведена нижче.

№ з/п	Зміст завдання	Максимальна кількість балів
1	Дослідницька діяльність (дослідження за темою кваліфікаційної роботи) 1. Проведення педагогічних спостережень 2. Збір емпіричних даних 3. Анкетування/опитування учасників освітнього процесу	30
2	Методична робота 1. Розробка методичних матеріалів 2. Підготовка дидактичних засобів 3. Створення оцінювальних інструментів	30
3	Аналітична діяльність 1. Обробка зібраних даних 2. Підготовка аналітичного звіту 3. Формулювання висновків та рекомендацій	20
	Підсумкова робота: оформлення звітної документації (звіту та щоденника з практики)	20
Загальна максимальна сума балів		100

Критерії оцінки розділів звіту про практику (за кожний розділ)

I. *Найвища якість розділу звіту* (95-100% від максимальної кількості

балів відповідного розділу) повинна відповідати таким вимогам:

1) повне та вичерпне викладення матеріалу, яке використовувалося при проведенні здобувачем вищої освіти занять та під час опрацювання відповідного розділу;

2) повний склад необхідних додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (копії документів, аналітичні та статистичні матеріали тощо);

3) актуальність і достовірність поданої у звіті інформації;

4) дотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики.

II. Посередня якість розділу звіту (50-95% від максимальної кількості балів відповідного розділу) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

1) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (50–75% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);

2) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50–75% необхідних додатків);

3) неактуальність або застарілість поданої у звіті інформації;

4) недотримання вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики.

III. Незадовільна якість розділу звіту (0-50% від максимальної кількості балів відповідного розділу) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

1) одночасно присутні два чи більше критеріїв, що відповідають оцінці в 5 балів;

2) неповне викладення матеріалу або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);

3) неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);

4) недостовірність поданої у звіті інформації.

Додаток А

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗВІТ

З ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Викона.. (в/ла)
Здобувач(ка) вищої освіти
групи

Перевірив:

(підпис)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА (закладу освіти)

1.1. Історія розвитку (закладу освіти)

1.2. Аналіз особливостей освітнього процесу (закладу освіти)

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ

2.1. Методика проведення дослідження стану ...

2.2. Аналіз результатів експериментального дослідження

РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРАКТИКИ

3.1. Шляхи удосконалення ..

3.2. Висновки за результатами практики